dr Andrzej Potoczek
Akademia Jagiellońska w Toruniu
ORCID : 0000-0002-2233-6344

Problemy bezpieczeństwa lokalnego – zadania administracji publicznej oraz uwarunkowania społeczne

https://doi.org/10.64158/25movcmdz4

Streszczenie: Współczesna administracja publiczna podejmuje działania w obszarze szeroko pojmowanego bezpieczeństwa, związanego z procesem rozwoju lokalnego i regionalnego, budowaniem przewagi konkurencyjnej, tworzeniem dostępu do usług publicznych, zapewnianiem poziomu jakości życia mieszkańców czy ochroną i kształtowaniem środowiska. Z punktu widzenia potrzeb społecznych, bezpieczeństwo publiczne jest elementem zarządzania publicznego oraz wiąże się z dostarczaniem określonych usług publicznych jak też kształtowaniem poziomu jakości życia. Rolą władz lokalnych w zarządzaniu bezpieczeństwem publicznym jest planowanie oraz koordynacja działań szeregu organizacji i instytucji. Niezwykle istotne staje się tutaj podejmowanie nowych wyzwań oraz realizowanie podjętych zadań w ramach w warunkach partnerstwa społecznego.

Słowa kluczowe: samorząd, administracja, zarzadzanie, bezpieczeństwo, planowanie, partnerstwo, społeczność lokalna

1. Wprowadzenie

Jednym z warunków skutecznego zarządzania rozwojem lokalnym i regionalnym jest z jednej strony identyfikacja szans i możliwości oraz potencjalnych zagrożeń, z drugiej zaś tworzenie warunków dla rozwijania szerokiej współpracy pomiędzy władzą publiczną a partnerami społeczno-gospodarczymi i instytucjonalnymi. W tym kontekście władze samorządowe podejmują wielokierunkowe działania obejmujące różnorodne

obszary aktywności, gdzie jednym z kluczowych staje się zagadnienie szeroko pojmowanego bezpieczeństwa, które umożliwia funkcjonowanie i rozwój innych sfer życia publicznego. Z tego punktu widzenia bezpieczeństwo jest systemem powiązanych ze sobą elementów, które wzajemnie na siebie oddziałują i muszą być skutecznie zarządzane. Staje się to współcześnie jednym z niezwykle istotnych zadań samorządu terytorialnego, a zarazem generuje potrzebę podjęcia analizy relacji pomiędzy współcześnie pojmowanym bezpieczeństwem a procesem zarządzania jednostką terytorialną, co umożliwi nowe spojrzenie na obszar bezpieczeństwa, jako integralnego elementu procesu zarządzania układem terytorialnym.

Jest to niezwykle skomplikowany i wielokierunkowy obszar działań, gdzie nadrzędnym celem jest poprawa poziomu jakości życia lokalnej i regionalnej społeczności, przy czym działania te podlegają różnorodnym uwarunkowaniom i systematycznym przekształceniom. Należy też zwrócić uwagę na zmianę w podejściu do zagadnień związanych z rozwojem jednostek terytorialnych, co wiąże się z kreowaniem nowego modelu polityki rozwoju oraz formułowaniem szerszego zakresu polityk publicznych odpowiadających specyfice danego układu terytorialnego w kontekście idei rozwoju zintegrowanego w jego aspekcie społecznym, organizacyjnym, kulturowym, środowiskowym czy przestrzennym. W związku z tym bezpieczeństwo i rozwój to dwa podstawowe wymiary istnienia jednostek terytorialnych i całych społeczności. Te dwa wymiary wzajemnie się warunkują, gdyż bezpieczeństwo gwarantuje proces rozwoju, z kolei rozwój ułatwia zapewnianie szeroko pojmowanego bezpieczeństwa. Zasadne wydaje się zatem podjęcie dyskusji dotyczącej zadań oraz uwarunkowań funkcjonowania współczesnej administracji publicznej w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa na rzecz układu terytorialnego.

2. Bezpieczeństwo w wymiarze terytorialnym

Bezpieczeństwo układu terytorialnego to swoista dziedzina jego aktywności, której treścią jest zapewnianie możliwości przetrwania i swobody realizacji własnych interesów w otaczającym środowisku, w szczególności poprzez wykorzystywanie szans, stawianie czoła wyzwaniom, redu-

kowanie ryzyka oraz przeciwdziałanie wszelkiego rodzaju zagrożeniom dla układu terytorialnego i jego interesów.[1] Bezpieczeństwo przejawia się we wszystkich dziedzinach aktywności układu terytorialnego, a jego struktura odpowiada strukturze funkcjonowania jednostki terytorialnej. Współcześnie poprawa bezpieczeństwa mieszkańców jest jednym z podstawowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, a władze lokalne i regionalne podejmują różnorodne działania w tym zakresie. Istotne są zadania, których celem jest ograniczanie pośrednich przyczyn stanowiących podłoże powstawania konfliktów, zagrożeń lub patologii społecznych. Tak więc są to np. działania w obszarze edukacji, wychowania, kształtowania i utrwalania postaw, budowania świadomości czy rozwijania wiedzy oraz umiejętności. Poszczególne szczeble samorządu terytorialnego w znaczny sposób różnią się w zakresie zadań i kompetencji w dziedzinie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Samorządowi wojewódzkiemu przypisano bowiem jedynie ogólną odpowiedzialność za sprawy związane z wykonywaniem zadań dotyczących bezpieczeństwa publicznego. Zakres działania samorządów powiatowych obejmuje z kolei porządek publiczny, bezpieczeństwo obywateli, ochronę przeciwpowodziową, przeciwpożarową i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska. Z kolei zadania samorządów gminnych dotyczą wykonywania zadań z zakresu porządku publicznego i ochrony przeciwpowodziowej. Należy jednak zwrócić uwagę na konieczność podejmowania działań w obszarze szeroko pojmowanego bezpieczeństwa, związanego z procesem rozwoju lokalnego i regionalnego, budowaniem przewagi konkurencyjnej, tworzeniem dostępu do usług publicznych, zapewnianiem poziomu jakości życia mieszkańców czy ochroną i kształtowaniem środowiska.

Z punktu widzenia potrzeb społecznych, bezpieczeństwo publiczne jest elementem zarządzania publicznego oraz wiąże się z dostarczaniem określonych usług publicznych, jak też kształtowaniem poziomu jakości życia. Rolą władz lokalnych w zarządzaniu bezpieczeństwem publicznym jest koordynacja działań szeregu organizacji i instytucji. Niezbędne jest więc opracowanie procedur działania, zasad współpracy, wymiany in-

[1] S. Koziej, *Bezpieczeństwo: istota, podstawowe kategorie i historyczna ewolucja*, Bezpieczeństwo Narodowe II –2011 /18 s. 20.

formacji i rozwiązywania konfliktów. Stwarza to konieczność przygotowania odpowiednich metod i instrumentów, systematycznych działań, a także stałego nadzoru. Ważna jest także współpraca z partnerami, system informacji, działania kontrolne i ewaluacyjne, a także elastyczność działań. Zarządzanie bezpieczeństwem opiera się na realizacji wielu inicjatyw, których celem jest podejmowanie przedsięwzięć adekwatnych do sytuacji, w tym występujących konfliktów lub potencjalnych zagrożeń, jak też wzmocnienie i usprawnienie koordynacji systemu bezpieczeństwa. Można przyjąć, że wszystkie zadania realizowane w systemie samorządu terytorialnego bezpośrednio lub pośrednio oddziałują na poziom bezpieczeństwa publicznego. Jednocześnie poprzez podejmowanie szeregu innych działań związanych z procesem zarządzania rozwojem lokalnym i regionalnym władze samorządowe ukierunkowane są na eliminację źródeł powstawania zagrożeń, negatywnych zjawisk i sytuacji konfliktowych.

W strukturach samorządu terytorialnego podejmowanych jest też wiele działań bezpośrednio ukierunkowanych na zapewnienie optymalnego poziomu bezpieczeństwa publicznego. Główną rolę w zakresie zarządzania bezpieczeństwem publicznym odgrywają władze publiczne a istotą działań zmierzających do ograniczenia zagrożeń bezpieczeństwa lokalnego jest współpraca i partnerskie relacje między samorządami, jednostkami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo oraz społeczeństwem. Identyfikacja i eliminacja problemów we współpracy, jasne określenie planów, celów i odpowiedzialności oraz koordynacja działań stanowią podstawę efektywności realizowanych przedsięwzięć. Zarazem, podjęcie działań na rzecz bezpieczeństwa publicznego i ich skuteczna realizacja wymaga akceptacji i aktywności społecznej. Należy podkreślić, że administracja publiczna, podejmując realizację przedsięwzięć na rzecz bezpieczeństwa publicznego, musi kierować się istniejącymi zasadami, precyzyjnie określać cele i zadania, umiejętnie zanalizować sytuację, pozyskiwać środki finansowe i rzeczowe, decydować, koordynować, dostosowywać działania do wymogów otoczenia, identyfikować i eliminować wszelkie bariery w działaniu, a także prowadzić stały monitoring efektów.[2]

[2] K. Sienkiewicz-Małyjurek, *Zarządzanie bezpieczeństwem publicznym w samorządzie lokalnym-istota i inicjatywy,* Organizacja i Zarządzanie, 2011, Nr 1 s. 135-149.

Coraz większego znaczenia nabiera kształtowanie regionalnego kompleksu bezpieczeństwa w kontekście kształtowania polityki bezpieczeństwa jako ważnej polityki publicznej w układzie terytorialnym. Pozwala to mówić o świadomie kształtowanym bezpieczeństwie lokalnym wpisanym w obszar tożsamości i identyfikacji terytorialnej, co polega nie tylko na utożsamianiu się z określoną okolicą, ale też pozwala uznawać swoistą odrębność od mieszkańców posiadających swoje odmienne tradycje, nawyki, ekonomiczne i społeczne właściwości, a także cele, wartości i interesy. Tak pojmowane bezpieczeństwo to ochrona żywotnych oraz ważnych interesów wspólnoty społecznej i lokalnej oraz regionalnych instytucji bezpieczeństwa, a także zapewnienie warunków dla realizacji tych interesów. W ten sposób system bezpieczeństwa tworzy zbiór elementów zintegrowanych różnymi interakcjami, mających zdolność do utrzymania swoistej równowagi w przestrzeni publicznej. Wiąże się to z problemem jakości życia oraz bezpiecznym kształtowaniem przestrzeni jako środowiska życia człowieka ważnego dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, wpływającego na integrację społeczną ze względu na występujące cechy funkcjonalno-przestrzenne. Tak więc niezbędne jest takie ukształtowanie struktury przestrzennej jednostki terytorialnej, która tworzyć będzie spójna całość, uwzględniającą wszelkie relacje, uwarunkowania i wymogi funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Stanowić to będzie kryterium jakości i sprawności procesów rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego w odniesieniu do poziomu jakości życia oraz poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Zagadnienia bezpieczeństwa są zatem swoistym tłem, a jednocześnie niezbędnym warunkiem dla osiągnięcia wysokiej jakości życia oraz stabilności prowadzenia działalności społeczno-gospodarczej.

Z punktu widzenia zadań i funkcji władzy publicznej konieczne jest zwrócenie uwagi na pojmowanie bezpieczeństwa jako ogółu warunków wewnętrznych i zewnętrznych, które zagwarantują stabilny rozwój danej społeczności oraz ochronę obszaru jednostki terytorialnej przed zagrożeniami będącymi zarówno wynikiem działalności człowieka, jak też zjawisk przyrodniczych. W zakresie zarządzania rozwojem samorząd terytorialny podejmuje wielokierunkowe działania obejmujące różnorodne obszary aktywności, gdzie jednym z kluczowych działań powinno

być zagadnienie szeroko pojmowanego bezpieczeństwa, które umożliwia funkcjonowanie i rozwój innych sfer życia publicznego. Z tego punktu widzenia bezpieczeństwo jest systemem powiązanych ze sobą elementów, które wzajemnie na siebie oddziałują i muszą być skutecznie zarządzane.

Proces zarządzania musi uwzględniać szczegółową identyfikację różnych zagrożeń, ich wzajemne korelacje, możliwości zmniejszania prawdopodobieństwa ich wystąpienia, jak też łagodzenia potencjalnych skutków. Dlatego też w ramach obszaru zarządzania obejmującego bezpieczeństwo, ważna staje się komunikacja i partycypacja społeczna, współpraca z organizacjami pozarządowymi, współdziałanie pomiędzy organami administracji, czy wspieranie inicjatyw społecznych, co stanowi istotny element funkcjonowania systemu bezpieczeństwa w układzie terytorialnym. Tak więc realizując zadania w zakresie zarządzania bezpieczeństwem w wymiarze terytorialnym należy zwrócić uwagę na szerokie i kompleksowe podejście do bezpieczeństwa, opracowanie złożonego modelu wymiany informacji, a także szeroki zakres różnych form współpracy. Konieczne jest także elastyczne dostosowywanie się do przyszłych wyzwań oraz zmian w otoczeniu jednostki terytorialnej, jak również stosowanie innowacyjnego podejścia do problematyki budowy systemu bezpieczeństwa lokalnego. Ponadto istotne jest zapewnienie stabilnego funkcjonowania danego układu terytorialnego, co stanowi współcześnie warunek jego swobodnego rozwoju. Ważny jest tutaj proces tworzenia i utrzymywania koniecznego poziomu rozwoju w celu zapewnienia żywotnych interesów danego obszaru, w tym zabezpieczenia interesów społeczności lokalnej i regionalnej we wszystkich sferach jej funkcjonowania. Stąd duże znaczenie działań zmierzających do ochrony przed zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi, zapewnienie trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego, a także przeciwdziałanie niepożądanym zmianom oraz ochrona wartości istotnych dla danego terytorium. Dla zapewnienia efektów w tym zakresie niezbędne jest skuteczne zarządzanie rozwojem lokalnym i regionalnym rozumiane z jednej strony jako identyfikacja szans i możliwości a także potencjalnych zagrożeń, z drugiej zaś kompleksowe oddziaływanie władz publicznych na społeczeństwo, gospodarkę, przestrzeń i ekosystem w celu tworzenia warunków stymulujących wykorzystanie szans i ograniczenie zagrożeń rozwoju.

W zakresie zarządzania rozwojem administracja publiczna podejmuje wielokierunkowe działania obejmujące różnorodne obszary aktywności, gdzie jednym z kluczowych staje się dzisiaj zagadnienie szeroko pojmowanego bezpieczeństwa, które umożliwia funkcjonowanie i rozwój innych sfer życia publicznego. Kluczową rolę w tym zakresie odgrywa proces zarządzania uwzględniający poziom samookreślenia się obywatela i odniesienie do podstawowych potrzeb egzystencjalnych i materialnych, a także systemu wartości. Wielkiego znaczenia dla tworzenia systemu bezpieczeństwa w skali lokalnej i regionalnej nabiera proces tworzenia planów i programów działań, jak też możliwie pełne wykorzystanie potencjału tkwiącego w układzie terytorialnym. Zmiana paradygmatu myślenia o bezpieczeństwie powoduje przekształcenia w sposobie pojmowania oraz w formach, metodach i instrumentach realizacji zadań w zakresie bezpieczeństwa. Obserwujemy oczekiwanie i dążenie do niezakłóconego życia w bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni publicznej, mając świadomość, że powstaje jakościowo nowy rodzaj zagrożeń, w wyniku zmian ilościowych, zwielokrotnienia znanych dotąd sił i niebezpieczeństw a także powstawania nowych kategorii niebezpieczeństw. Istotnego znaczenia nabiera nowy sposób myślenia o bezpieczeństwie, wyznaczany przez stale zmieniającą się oraz poszerzającą wiedzę i informację, będącą stałym elementem w sferze obronności, gospodarki, ekologii, jak i stosunków międzyludzkich. W związku z tym systematycznej zmianie ulegają warunki, potrzeby oraz możliwości przeciwdziałania zagrożeniom i likwidacji ich skutków.

Praktyka wskazuje, iż w sferze aktywności władz publicznych w układzie regionalnym i lokalnym mamy do czynienia z obszarem bezpieczeństwa wewnętrznego pojmowanego jako bezpieczeństwo powszechne. Jest ono określane jako stan zapewniający ochronę życia i zdrowia obywateli oraz ich majątku przed skutkami klęsk żywiołowych i katastrof technicznych. Jego naczelną kategorią jest ochrona życia i zdrowia obywateli, a także ich mienia przed zagrożeniami, zarówno ze strony sił przyrody jak i działalności człowieka[3].

[3] M. Brzeziński, *Rodzaje bezpieczeństwa państwa*, [w:] S. Sulowski, M. Brzeziński (red.), *Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa. Wybrane zagadnienia*, ELIPSA, Warszawa 2009, s. 40.

Uwzględniając dotychczasowe doświadczenia, a także nowe zjawiska i procesy, wydaje się, że system bezpieczeństwa układu terytorialnego będzie musiał uwzględnić daleko idące zmiany w polityce bezpieczeństwa jako polityce publicznej, przyjąć nowe rozwiązania w zakresie podejścia do uwzględniania problematyki bezpieczeństwa w dokumentach strategicznych na poziomie lokalnym, w znacznej mierze poprawić skuteczność działania w zakresie zapobiegania oraz likwidowania sytuacji kryzysowych, zwiększyć zaangażowanie w rozwiązywanie sytuacji konfliktowych w układzie terytorialnym, włączyć się w proces budowania modelu bezpieczeństwa polegającego na szerokiej współpracy zaangażowanych podmiotów. Wskazane zagadnienia mogą ulec zmianie, gdyż współcześnie pojmowane bezpieczeństwo jest zjawiskiem dynamicznym, a zmieniające się uwarunkowania wymuszają jego ciągłe doskonalenie i dostosowanie do specyfiki poziomu lokalnego.

3. Bezpieczeństwo jako obszar aktywności władz publicznych problemy teorii i praktyki

Aktywność administracji publicznej w zakresie bezpieczeństwa obejmuje takie obszary, jak doskonalenie i wdrażanie zasad oraz procedur współpracy, realizowanie przedsięwzięć zmierzających do utrzymywania i zwiększania posiadanych potencjałów, wzajemne wsparcie, przejawiające się realizacją zadań na korzyść współdziałających podmiotów, a także wymianę informacji.[4] Doświadczenia w sferze praktyki wskazują, że bezpieczeństwo stanowi istotny element jakości życia mieszkańców, co wymaga zastosowania specjalnych działań, form, metod instrumentów oddziaływania. W związku z tym jednostki samorządu terytorialnego określają kierunki działań w zakresie realizacji polityki bezpieczeństwa lokalnego, która jest częścią polityki lokalnej. Przygotowane na poziomie lokalnym plany i programy są efektywnie wykonywane, gdyż stanowią

[4] B. Wiśniewski, *Podstawowe problemy współpracy administracji publicznej*, [w]: *Współpraca służb porządku publicznego z administracją rządową i samorządową,* red. A. Osierda, B. Wiśniewski, Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2008.

odpowiedź na zagrożenia występujące w konkretnym miejscu, wobec konkretnej grupy społecznej. Jednak dla skutecznej i celowej realizacji programów, konieczna jest partycypacja przedstawicieli społeczności lokalnych w zarządzaniu bezpieczeństwem. Gwarantuje to budowanie współodpowiedzialności za bezpieczeństwo społeczności lokalnej i pobudza inicjatywę oraz aktywność społeczną. Wielość realizowanych aktów planowania w zakresie bezpieczeństwa jest imponująca, ale ich skuteczność jest ciągle niewystarczająca. Dokonując oceny efektów realizacji planów należy wziąć pod uwagę szereg determinant, takich jak:

– czas realizacji - gdyż tylko z perspektywy czasu można ocenić skuteczność podjętych działań;
– zmiana świadomości społeczeństwa – włączenie społeczności lokalnej w wykonywanie zadań na rzecz bezpieczeństwa;
– sposób wykorzystania przyznanych środków finansowych.

Doświadczenie wskazuje, że bez większych problemów przebiega współpraca z partnerami społecznymi w zakresie realizacji zadań na rzecz szeroko pojmowanego bezpieczeństwa. Zarazem przedstawiciele administracji samorządowej wskazują na potrzebę wsparcia eksperckiego w zakresie kierowania i wdrażania polityki bezpieczeństwa lokalnego, przy jednoczesnym podkreślaniu zasadności wdrażaniem w praktyce idei solidaryzmu w zakresie zarządzania kryzysowego. Należy podkreślić, że rola administracji samorządowej w systemie bezpieczeństwa lokalnego jest tą sferą administrowania, w której dążenie do celu może przekroczyć granice administracyjne oraz wyznaczone przez system prawny powszechnie obowiązujące normy.

Wychodząc z założenia, że sektor publiczny pełni służebną rolę wobec społeczeństwa i jego zadaniem jest dbałość o stabilne warunki rozwoju, w tym zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom, władze administracji samorządowej ciągle poszukują rozwiązań mogących podnieść efektywność oraz sprawność działania w sferze bezpieczeństwa. Niewątpliwie pomocne będą tu wszelkie rozwiązania w sferze teorii i praktyki. Administracja samorządowa, działając w zakresie dotyczącym sfery systemu bezpieczeństwa lokalnego uwzględnia konieczność ochrony wartości umożliwiających funkcjonowanie lokalnej społeczności. Należy zatem wskazać, że władze administracji samorządowej w jednoznaczny sposób, ciągle poszukują rozwiązań mogących podnieść efektywność oraz sprawność działa-

nia w sferze bezpieczeństwa. Władze publiczne powinny tworzyć warunki do zaspokajania bieżących i przyszłych potrzeb obywateli, w tym także do zapewnienia bezpieczeństwa, najogólniej rozumianego jako zapewnienie wolności oraz zdolność do ochrony i obrony przez nieustannymi i nieuchronnymi zagrożeniami. Zarazem zapewnienie bezpieczeństwa oraz organizacja zarządzania kryzysowego wymaga od władz publicznych działań, których celem jest wykreowanie określonych zachowań jednostek i zbiorowości ludzkich, a także wskazanie na zakres obowiązków i uprawnień podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo lokalne.

Jednym z ważnych współcześnie obszarów staje się budowanie odporności na zagrożenia cywilizacyjne i zmiany klimatyczne, bowiem w wyniku coraz częstszych ekstremalnych zdarzeń pogodowych związanych ze zmianami klimatu dochodzi do coraz większych zmian środowiskowych oraz strat gospodarczych. Zmiana klimatu ma wpływ nie tylko na gospodarkę, ale również na zdrowie i dobrostan członków społeczności lokalnej. Działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu powinny angażować zarówno władze publiczne, jak i wszystkie grupy społeczne. Konieczne staje się podjęcie działań związanych z budowaniem społeczeństwa odpornego na zmiany klimatu poprzez poszerzanie wiedzy o skutkach tych zmian i rozwiązaniach w zakresie przystosowania się do zmiennych warunków życia. Ważna staje się tutaj ocena ryzyka, intensyfikacja planowania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz przyspieszenie działań adaptacyjnych, a także włączenie się we wzmacnianie odporności na zmianę klimatu w skali globalnej. Przedsięwzięcia adaptacyjne powinny opierać się na solidnych danych i narzędziach oceny ryzyka, co zapewni inteligentniejsze, szybsze i bardziej systemowe działania. Będzie to możliwe dzięki systematycznemu monitorowaniu oraz poszerzaniu wiedzy, gromadzeniu większej ilości lepszych danych o zagrożeniach i stratach związanych z klimatem oraz stworzeniu kanałów informacyjnych dla udostępniania ich społeczeństwu.

Ze względu na to, że skutki zmiany klimatu są odczuwalne w całym społeczeństwie i we wszystkich sektorach gospodarki, działania adaptacyjne muszą mieć charakter systemowy i oddziaływać na wszystkie obszary polityki rozwoju. Powinno się to przekładać na przygotowanie i wdrażanie strategii oraz planów adaptacyjnych, z uwzględnieniem takich priorytetów jak: włączenie przystosowania do zmiany klimatu do

polityki rozwoju lokalnego, rozwiązania adaptacyjne oparte na zasobach przyrody oraz lokalne działań adaptacyjnych. Z uwagi na aktualność zjawiska i wywoływane przez nie skutki, konieczne jest zbudowanie bardziej odpornej przyszłości. Tak więc trzeba zabezpieczyć na przyszłość posiadane potencjały i zasoby oraz stworzyć nowe standardy. Konieczna jest taka wizja przyszłości w której będziemy dostosowani do klimatu, zorientowani na gospodarkę obiegu zamkniętego, neutralni pod względem emisji dwutlenku węgla, odporni na przyszłe warunki i otoczeni inteligentnymi rozwiązaniami. Podejmowane działania powinny kłaść nacisk na rozwiązania zrównoważone, oparte na ekosystemowym podejściu do adaptacji do zmian klimatycznych. Zarazem powinny odnosić się do wyzwań, przed którymi stoją poszczególne terytoria, w celu łagodzenia skutków środowiskowych i społeczno-gospodarczych zmian klimatu i związanego z nimi ryzyka poprzez rozwój metod opartych na współpracy. Dzięki temu poszczególne elementy układu terytorialnego zdobędą dodatkowe zdolności do realizacji działań dostosowawczych do zmian klimatu w zależności od ich specyficznych uwarunkowań społeczno-organizacyjnych i środowiskowo-przyrodniczych Wynikający stąd plan działań powinien obejmować między innymi[5]:

- wzmacniane odporność na zmiany klimatu i podejmowanie działań adaptacyjnych;
- kształtowanie krajobrazów odpornych na zmiany klimatu oraz planowanie urbanistyczne uwzględniające występujące zmiany cywilizacyjne;
- budowanie odporności na ekstremalne zjawiska pogodowe i związane z nimi zagrożenia;
- kształtowanie świadomości ryzyka oraz zapobieganie i zarządzanie ryzykiem;
- przewidywanie społeczno-gospodarczych i zdrowotnych skutków zmian klimatu;
- zwiększanie świadomości oraz poszerzanie wiedzy decydentów społeczno- politycznych o lokalnych i regionalnych implikacjach zmian

[5] A. Potoczek, *Założenia budowania systemu odporności jednostek terytorialnych na zagrożenia cywilizacyjne i zmiany klimatyczne*, Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Salutaris", Kolegium Jagiellońskie TSW w Toruniu, 2020.

klimatycznych w celu lepszego zrozumienia i uwzględniania kwestii związanych ze zmianami klimatycznymi w projektowaniu polityki i jej realizacji;
- opracowywanie zintegrowanych strategii i rozwiązań w celu poprawy zdolności do przygotowania i dostosowania się do zmian klimatycznych i ich negatywnego wpływu na społeczeństwo, gospodarkę i środowisk;
- wymianę wiedzy i dobrych praktyk dotyczących ekosystemów opartych na działaniach dostosowujących do zmian klimatu i realizowanie działań pilotażowych na rzecz odbudowy odpornych ekosystemów;
- opracowywanie i wdrażanie zintegrowanych strategii i planów działania w dziedzinie klimatu, które poprawiają świadomość ryzyka i odporność układu terytorialnego;
- zwiększanie odporności klimatycznej infrastruktury krytycznej i obiektów dziedzictwa kulturowego/przyrodniczego poprzez lepsze przygotowanie na wypadek ryzyka i doskonalenie planów zarządzania ryzykiem;
- włączenie aspektów związanych ze zmianami klimatu do strategii gospodarki wodnej na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym;
- dzielenie się wiedzą i opracowywanie rozwiązań w zakresie uodparniania na zmiany klimatu sektorów rolnictwa i leśnictwa w celu zwiększenia ich odporności;
- opracowanie zintegrowanych strategii i rozwiązań na rzecz wzmocnienia usług ekosystemowych na rzecz zdrowia i dobrostanu ludzi w celu wsparcia odporności społecznej i przeciwdziałania społeczno-gospodarczym skutkom zmiany klimatu.

Konieczna jest zatem adaptacja do zmian klimatu, polegająca na przewidywaniu ich skutków i podejmowaniu odpowiednich działań w celu uniknięcia lub zminimalizowania ich negatywnego oddziaływania. Chodzi także o przeciwdziałanie zagrożeniom środowiskowym oraz określenie zdolności do zapobiegania powstawaniu i ograniczania negatywnych skutków zjawisk naturalnych oraz tych generowanych przez człowieka.[6]

[6] R. Czachor, *Koncepcja urban resilience: założenia, treść, możliwość implementacji*, Społeczności Lokalne. Studia Interdyscyplinarne, 2019(3), s. 138.

W tym celu potrzebne są odpowiednie działania na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym. Niewątpliwie proces ten wymaga podejścia systemowego, obejmującego całokształt aktywności samorządowej na poziomie lokalnym. Konieczne jest także podejście planistyczno-strategiczne obejmuje przygotowanie odpowiednich dokumentów programowych zakładających adaptacją do zmian klimatu, uwzględniających potrzebę zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa i ciągłości zrównoważonego rozwoju poprzez wdrażanie rozwiązań mających na celu zwiększenie odporności klimatycznej i środowiskowej jednostek terytorialnych[7]. Trzeba także zwrócić uwagę na problematykę kształtowania przestrzeni publicznych i ich wpływ na wzmacnianie odporności układu terytorialnego. Funkcje, jakie pełni przestrzeń publiczna w sposób naturalny wpisują się wpisują się w kluczowe wymiary odporności takie jak:[8]

- wymiar społeczny, np. przestrzeń publiczna stanowi miejsce spotkań i budowy relacji między jej użytkownikami oraz tworzenia społecznych sieci współpracy,
- wymiar ekonomiczny, np. jest miejscem kreowania i wymiany dóbr i usług,
- wymiar środowiskowy, np. stanowi część terenów zielonych i pełni funkcje ekologiczne w jednostce terytorialnej,
- wymiar instytucjonalny, np. miejsce współpracy mieszkańców z instytucjami publicznymi oraz miejsce realizacji wspólnych inwestycji.

Tak więc można przyjąć, że wysoka jakość przestrzeni publicznej wpływa na budowę odporności jednostki terytorialnej, zarazem może jednak tę odporność osłabiać. Stąd potrzeba podejmowania przez władze samorządowe inicjatyw na rzecz kształtowania bezpiecznej przestrzeni publicznej[9].

[7] A. Bilska, *Proces budowy miasta odpornego na przykładzie Rotterdamu*, Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna, 2016, 34, s. 60.

[8] A. Polko, *Public Space Development in the Context of Urban and Regional Resilience*, "Journal of Economics and Management", 2012, Vol. 10, University of Economics in Katowice, s. 47-58.

[9] A. Potoczek, *Bezpieczeństwo jako obszar zarządzania jednostką terytorialną*, JIW, Toruń, 2018, s. 162-163.

4. Bezpieczeństwo lokalne w aspekcie funkcjonowania społeczności lokalnej - niektóre wnioski z badań pilotażowych w kujawsko-pomorskim

Bezpieczeństwo lokalne stanowi istotny element we funkcjonowaniu społeczności lokalnej. Poziom poczucia bezpieczeństwa ludności mieszkającej w naszym regionie, można określić, jako właściwy. Mieszkańcy definiują pojęcie bezpieczeństwa lokalnego, jako stan poczucia pewności. Według lokalnego społeczeństwa bezpieczeństwo jest zdolnością do kreatywnej aktywności podmiotu i oznacza stan obiektywny polegający na braku zagrożenia, odczuwany subiektywnie przez jednostki lub grupy. Niektórzy mieszkańcy wskazują pozytywne rozumienie bezpieczeństwa, jako kształtowanie pewności przetrwania, posiadania i swobód rozwojowych podmiotu, czyli bezpieczeństwo danej społeczności, bezpieczeństwo szeroko rozumiane, np. klimatyczne, społeczne, kulturowe, religijne, środowiskowe itp.) na poziomie najbliższej okolicy, zamieszkania (obszar gminy, powiatu, województwa). Społeczność lokalna odnosząc się do zagadnień bezpieczeństwa lokalnego, wskazuje zagrożenie występujące na danym terenie, wiążące się z kryminalistyką i patologią. Według mieszkańców bezpieczeństwo to poczucie bezpieczeństwa w miejscu, w którym mieszkają. Jest to stan spokoju spowodowany brakiem różnych zagrożeń na poziomie lokalnym. Jest to zagwarantowanie bezpieczeństwa na poziomie fizycznym i psychicznym mieszkańców danego terenu przez lokalny samorząd, poprzez odpowiednie służby, systemy i programy społeczne.

W związku z tym należy stwierdzić, że dla mieszkańców danego obszaru, bezpieczeństwo w ogólnym ujęciu jest stanem, w którym brak jest zagrożenia życia, zdrowia i mienia. Bezpieczeństwo posiada dwie podstawowe determinanty tzn. zagrożenie i ryzyko. Jest to też stan charakteryzujący się brakiem zagrożenia jakiegokolwiek dobra jednostki oraz porządku publicznego.

Dla mieszkańców ochrona i bezpieczeństwo lokalnej wspólnoty to: miejscowy spokój i porządek publiczny, bezpieczeństwo miejsca, w którym czasowo przebywają i mieszkają, czy brak odczuwania niebezpieczeństw, zagrożeń. Według społeczności lokalnej, bezpieczeństwo

w rozumieniu przestrzennym, ogranicza się do niewielkiego terytorium. Bezpieczeństwo lokalne to spokojne miejsce do życia. Jest to bezpieczeństwo społeczności lokalnej (np. gminy) obejmujące rozmaite aspekty: bezpieczeństwo społeczne, terytorialne, ekonomiczne, zdrowotne, ekologiczne. Bezpieczeństwo to bezpieczny fizycznie i psychicznie, zdrowy i satysfakcjonujący sposób życia w danej społeczności. Bezpieczeństwo lokalne to ochrona żywotnych i ważnych interesów lokalnego społeczeństwa oraz instytucji przed zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Poczucie bezpieczeństwa w rozumieniu społecznym osobistym i finansowym, to stan wewnętrznego odczuwania codziennego komfortu życia mieszkańców w środowisku lokalnym. Brak zagrożeń naturalnych oraz aktywność profesjonalnych służb ratowniczych i policji. Bezpieczeństwo lokalne to brak zagrożeń, eliminowanie czynników, które wpływają na brak poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców. W związku z tym mieszkańcy niejednokrotnie nie odczuwają bezpośredniego niebezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Mieszkańcy znają zadania władz samorządowych w zakresie bezpieczeństwa. Pozytywnie postrzegają też współpracę między służbami porządkowymi a społeczeństwem oraz działania władz samorządowych, takie jak: zwalczanie zagrożeń związanych z pandemią, współpraca między służbami porządkowymi a społeczeństwem, działania informacyjne, badanie i analiza zagrożeń, przygotowanie do przeciwdziałania klęskom żywiołowym. Potrafią ponadto wskazać rodzaje zagrożeń możliwych do wystąpienia na obszarze zamieszkiwanej miejscowości. Tak więc mieszkańcy potrafią zdefiniować i scharakteryzować pojęcie bezpieczeństwa lokalnego.

Istotną kwestią jest zaangażowanie mieszkańców w podejmowanie decyzji odnośnie kształtowania warunków funkcjonowania przestrzeni publicznej jako miejsca do życia. Niezwykle ważne staje się tutaj istnienie silnego kapitału społecznego, co pozwala na realizowanie skutecznych, efektywnych i użytecznych polityk publicznych na rzecz dobra wspólnego. Takiemu zaangażowaniu sprzyjają postawy obywatelskie, rozumiane jako otwartość, zainteresowanie sprawami innych ludzi i sprawami państwa, a także poczucie odpowiedzialności za państwo wyrażające się w wypełnieniu obowiązków wobec państwa i społeczeństwa.

Występuje jednak ograniczony zakres zainteresowania lokalnej społeczności problematyką bezpieczeństwa, a także bezpośredniego zaan-

gażowania w tej dziedzinie. Widoczna staje się potrzeba poszerzania wiedzy w tym zakresie, a także rozwoju kompetencji społecznych, co może kształtować świadomość społeczną mającą wpływ na bezpieczeństwo lokalne. W opinii mieszkańców organy administracji samorządowej powinny podejmować i prowadzić systematyczny dialog obywatelami, a także motywować do działania.

Upowszechnianie i utrwalenie postaw obywatelskich przekłada się na większe zaangażowanie członków społeczności w problematykę bezpieczeństwa lokalnego. Jest to też związane z rozwojem określonych wartości i więzi społecznych, budowaniem tożsamości i identyfikacji terytorialnej, co czyni społeczność lokalną spójną i solidarną. Pozwala to na podejmowanie ciągłych działań odnoszących się do społeczności zamieszkującej określone terytorium, gdzie mamy do czynienia z systemem wspólnoty interesów, potrzeb i wartości Wiąże się to z kreowaniem bezpiecznej przestrzeni publicznej pozwalającej na traktowanie znanego sobie obszaru jako dobrego miejsca do życia. Zasadnym wydaje się stwierdzenie, że bezpieczeństwo jest zdolnością do kreatywnej aktywności podmiotu i oznacza stan obiektywny polegający na braku zagrożenia, odczuwany subiektywnie przez jednostki lub grupy[10].

Niektórzy autorzy rozróżniają pozytywne rozumienie bezpieczeństwa, jako kształtowanie pewności przetrwania, posiadania i swobód rozwojowych podmiotu inni, rozumienie negatywne definiujące bezpieczeństwo jako brak zagrożeń[11]. Należy podkreślić, że bezpieczeństwo, jako przedmiot badań ma charakter multilateralny i jest czymś więcej niż sumą braku zagrożeń[12]. Należy przyjąć, że bezpieczeństwo jest jedną z najważniejszych wartości w życiu człowieka, który wraz z rozwojem cywilizacji stwarza dla siebie i innych coraz większe zagrożenia. Dlatego też bezpieczeństwo, jako wartość doceniane jest zarówno przez poszczególne jednostki, jak i całe społeczeństwa. Bezpieczeństwo osobiste i indywidualne poczucie bezpieczeństwa staje się jedną z najważniejszych

[10] L. F. Korzeniowski, *Zarządzanie bezpieczeństwem. Rynek, ryzyko, zagrożenia, ochrona*, PSB, Kraków 2000, s. 437.

[11] Nyej S. Jr, *Problemy badań nad bezpieczeństwem,* Sprawy Międzynarodowe, 1989, nr 6, s. 51-64.

[12] P. Sak *Bezpecnostniveda–dusledekdo vyvojecivilizace*, Praha, European Police Science and Research Conference, 2004.

wartości. Jest ono także zdolnością do kreatywnej aktywności podmiotu i oznacza stan obiektywny polegający na braku zagrożenia, odczuwany subiektywnie przez jednostki lub grupy[13].

Można też definiować stan bezpieczeństwa, jako system wzajemnie związanych, i w różnym stopniu oddziaływujących na rozwój i rezultaty zjawisk społecznych czynników które wpływają na zdrowie, życie i wszelkie inne wartości w konkretnym społeczeństwie[14]. Poczucie bezpieczeństwa występujące w postaci subiektywnej, odnosi się do uświadomienia sobie istnienia zagrożeń, braku świadomości istnienia zagrożeń oraz braku wiedzy o możliwościach zapobieżenia niebezpieczeństwu. Obiektywny stan bezpieczeństwa odnosi się do istnienia lub nie istnienia realnych zagrożeń niezależnych od indywidualnych spostrzeżeń. Powyższe zasady odnoszą się do pojęcia bezpieczeństwa publicznego, w skład, którego wchodzi bezpieczeństwo społeczności lokalnych. Dlatego analizując pojęcie bezpieczeństwa przez pryzmat społeczności lokalnych można stwierdzić, że jako zdolność do kreatywnej aktywności podmiotu rozumianego, jako społeczność lokalna, oznacza ono stan obiektywny polegający na braku zagrożenia w tej społeczności, ale odczuwany subiektywnie tylko przez członków tej społeczności. W takim rozumieniu bezpieczeństwo jest funkcją wielu różnorodnych czynników charakterystycznych dla danej społeczności.

Należy też zwrócić uwagę na postawy wobec bezpieczeństwa i ich kształtowanie. Jest to związane z procesem nowocześnie pojmowanej edukacji dla bezpieczeństwa, gdzie swoiste problemy pozostają w ścisłym związku z refleksją nad człowiekiem i jego funkcjonowaniem w społeczeństwie. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na fakt, że problem bezpieczeństwa w układzie terytorialnym obejmuje wszystkie dziedziny życia i działalności ludzi, co oznacza, że bezpieczeństwo skupisk przestrzennych i społecznych stanowi wielopoziomowy problem badawczy, który powinien być rozważany w płaszczyźnie praktycznej i zinstytucjo-

[13] L.F. Korzeniowski, *Zarządzanie bezpieczeństwem. Rynek, ryzyko, zagrożenia, ochrona*, PSB, Kraków 2000, s. 437.

[14] V. Porada, *Teoritecky rozbor policejni informace, situace,a identifikace policejni cinnosti,* Praha, „Bezpecnostni teorie a praxe", Sbornik Policejni akademie CR, 2003, s. 259 –271.

nalizowanej w sferze zagrożeń zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych o charakterze indywidualnym, lokalnym czy regionalnym[15].

Konieczne jest zwrócenie uwagi na wpływ miejsca zamieszkania na zachowania społeczne, zróżnicowanie hierarchii potrzeb wobec zagrożeń, rolę władz lokalnych w przeciwdziałaniu zagrożeniom oraz w likwidacji skutków klęsk żywiołowych, katastrof i awarii, ocenę stopnia przygotowania na zagrożenie w opinii mieszkańców. Ważne jest także podnoszenie jakości współuczestnictwa w działaniach zabezpieczających. Rozważając lokalny charakter bezpieczeństwa, należy traktować je jako swoistą wartość oraz podkreślić rolę, jaką odgrywa ono w życiu człowieka. Tym bardziej, że bezpieczeństwo jest pojęciem wieloznacznym a niezwykle skomplikowana sieć powiązań pomiędzy komponentami tego pojęcia stanowi o jego wielowątkowości. Bezpieczeństwo lokalne w tym rozumieniu będzie wyróżnione w przestrzeni społecznej charakteryzującej się wspólnym terytorium jako podstawą życia społecznego. Tak więc o lokalności bezpieczeństwa świadczy jego umiejscowienie w obrębie pewnej lokalizacji terytorialnej czy społecznej. Zbiorowości lokalne jako wydzielone terytorialne grupy społeczne mają zazwyczaj cechy wspólnot, zaangażowanych w kreowanie lokalnych procesów rozwojowych i koncentrują się zazwyczaj na czterech obszarach: gospodarce, polityce, kulturze i zasadach funkcjonowania wspólnoty obywatelskiej[16].

5. Podsumowanie

Należy zwrócić uwagę na wzrost znaczenia problematyki bezpieczeństwa w obszarze aktywności administracji publicznej a także na społeczne aspekty realizacji idei szeroko pojmowanego bezpieczeństwa w układzie terytorialnym, co jest niezwykle istotne z punktu widzenia budowania trwałych relacji społecznych, a także utrwalania wiary w skuteczność po-

[15] R. Zięba, *Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego*, Wyd. Nauk. Scholar, Warszawa 2004, s. 35-36.

[16] A. Sosnowski, *Rozwój społeczności lokalnych u schyłku XX wieku*, [w:] R.B. Woźniak (red.) *Społeczności lokalne w perspektywie integracji europejskiej.* Koszalin 2000, s. 445.

dejmowanych w tym zakresie działań. Systematyczny wzrost wzajemnego zaufania daje szansę na budowę społeczeństwa opartego na samoorganizacji obywateli i podejmowaniu przez nich działań na rzecz rozwoju wspólnot lokalnych, w szczególności w zakresie szeroko pojmowanego bezpieczeństwa.

Istotnego znaczenia nabierają też zagadnienia o charakterze planistycznym oraz realizacyjnym. Podkreślenia wymaga fakt, iż z punktu widzenia procesu rozwoju jednostki terytorialnej, bezpieczeństwo rozumiane jest w kategorii swoistej potrzeby, która wymaga systematycznego zaspokajania, a wszystkie zaniedbania w tym zakresie wyrządzają szkody jednostce i grupie społecznej, destabilizując ich tożsamość i funkcjonowanie. W działaniach na rzecz rozwoju lokalnego bezpieczeństwo jest istotną kategorią, jako obszar powiązany z podmiotami polityki rozwoju, sposobem ich funkcjonowania, stabilnością systemu społeczno-gospodarczego, jakością przestrzeni publicznej oraz charakterem procesów decyzyjnych.[17]

Bezpieczeństwo bezpośrednio wpływa także na stabilność organizacyjną i porządek społeczny jednostki terytorialnej oraz systemu władzy publicznej. Ponadto należy zwrócić tutaj uwagę na skuteczność działań w sferze polityki rozwoju, sposoby rozwiązywania konfliktów, sprawność administracji i stopień rozwoju społeczeństwa obywatelskiego[18]. Wiąże się to z podejmowaniem aktywności na rzecz interesu publicznego łączącego się z koncepcją sprawiedliwego dostępu do dóbr publicznych. Z punktu widzenia polityki władz samorządowych istotna staje się ochrona interesu publicznego. Szczególna potrzeba interwencji ze strony władzy lokalnej w ochronie interesu publicznego wynika z konieczności tworzenia terytorialnych warunków dostępności dóbr publicznych. Jest to związane z kształtowaniem i zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, co wynika z aktualnego systemu wartości istotnych dla danej społeczności. Pozwala to na właściwe zdefiniowanie oraz identyfikację interesu publicznego w kontekście przestrzennym, co poprzez odpowiedni system planowa-

[17] W. Kitler, *Wewnętrzne uwarunkowania bezpieczeństwa politycznego Polski*, [w:] B. Balcerowicz, *Bezpieczeństwo polityczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Wyd. AON, Warszawa 2004, s. 58.

[18] Zob. B. Buzan, O. Weaver, J. de Wilde, *Secu*rity: A New framework for Analysis, London 1998, s. 7–8.

nia i zagospodarowania przestrzeni pozwala na realizację działań zmierzających do poprawy jakości życia na obszarze jednostki terytorialnej.

Poczucie bezpieczeństwa wywiera istotny wpływ na ogólną ocenę sytuacji życiowej jednostki, kształtując w znacznej mierze swobodę działania, zarówno w wymiarze subiektywnych odczuć, jak również realnie podejmowanych działań oraz więzi jednostki z lokalną społecznością.[19] Ponadto poczucie bezpieczeństwa wzmacnia proces integracji oraz kontroli społecznej, a także wzmaga prawdopodobieństwo występowania zachowań sprzyjających włączeniu społecznemu i budowaniu trwałych elementów tożsamości i identyfikacji terytorialnej. Wpływa to na jakość życia, gdzie doświadczenia w zakresie poczucia bezpieczeństwa stają się niezwykle ważnym czynnikiem gotowości zaangażowania się mieszkańców na rzecz poprawy warunków ekonomicznych i materialno-technicznych, jak też ewentualnej poprawy stanu bezpieczeństwa. Można przyjąć, że bezpieczeństwo jest jednym z głównych czynników kształtujących stosunki między ludźmi oraz grupami i środowiskami społecznymi, zawierając w sobie jednocześnie obiektywne oceny sytuacji jak też subiektywne poczucie zagrożenia podstawowych wartości politycznych, społecznych, gospodarczych oraz kulturalnych i cywilizacyjnych. Jest jednocześnie określonym stanem i procesem, będąc zarazem swoistą wartością oraz decydującym czynnikiem budującym wspólnotę odpowiedzialną za rozwój jednostki terytorialnej.[20] Z tego względu zasadne wydaje się podjęcie poszukiwań badawczych w odniesieniu do teorii i praktyki związanej z problematyką aktywności współczesnej administracji publicznej w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa lokalnego. Na szczególna uwagę zasługuje tu odniesienie się do takich zagadnień jak:

– istota bezpieczeństwa lokalnego w aspekcie zadań i funkcji administracji publicznej,
– społeczno-organizacyjny i przestrzenny aspekt bezpieczeństwa jednostki terytorialnej,
– bezpieczeństwo jako obszar zarządzania jednostką terytorialną,
– bezpieczeństwo jako element polityki rozwoju jednostki terytorialnej,

[19] A. Siemaszko, *Granice tolerancji*, PWN, Warszawa 1993, s. 251-252

[20] Por. C. Tatarczuk, *Bezpieczeństwo – potrzeba nadrzędna codziennie*, [w:] *Bezpieczeństwo w administracji i biznesie,* M. Grzybowski, J. Tomaszewski (red.), WSAiB, Gdynia 2007, s. 22.

- polityka bezpieczeństwa jako polityka publiczna,
- społeczne i organizacyjne aspekty bezpieczeństwa lokalnego,
- bezpieczeństwo jako zadanie i sfera aktywności władz publicznych,
- społeczno-edukacyjne aspekty bezpieczeństwa,
- bezpieczeństwo w kontekście funkcjonowania społeczności lokalnej,
- problematyka odporności na zagrożenia cywilizacyjne i zmiany klimatu,
- idea solidaryzmu samorządowego w procesie rozwoju jednostki terytorialnej,
- interwencjonizm samorządowy jako czynnik wzmacniający bezpieczeństwo publiczne,
- zintegrowane podejście do bezpieczeństwa lokalnego w wymiarze terytorialnym.

Bibliografia

Bilska A., *Proces budowy miasta odpornego na przykładzie Rotterdamu*, Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna, 2016 nr 34.

Brzeziński M., *Rodzaje bezpieczeństwa państwa*, [w:] S. Sulowski, M. Brzeziński (red.), *Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa. Wybrane zagadnienia*, ELIPSA, Warszawa 2009.

Buzan B., Weaver O., de Wilde J., *Secu*rity: *A New framework for Analysis*, Lynne Rienner Publishers, London 1998.

Czachor R., *Koncepcja urban resilience: założenia, treść, możliwość implementacji*, Społeczności Lokalne. Studia Interdyscyplinarne, 2019 nr 3.

Kitler W., *Wewnętrzne uwarunkowania bezpieczeństwa politycznego Polski*, [w:] B. Balcerowicz, *Bezpieczeństwo polityczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Wyd. AON, Warszawa 2004.

Korzeniowski L.F., *Zarządzanie bezpieczeństwem. Rynek, ryzyko, zagrożenia, ochrona*, PSB, Kraków, 2000.

Koziej S., *Bezpieczeństwo: istota, podstawowe kategorie i historyczna ewolucja*, Bezpieczeństwo Narodowe II –2011 /18.

Nyej S. Jr *Problemy badań nad bezpieczeństwem,* Sprawy Międzynarodowe, 1989, nr 6.

Polko A., *Public Space Development in the Context of Urban and Regional Resilience*, "Journal of Economics and Management", 2012, Vol. 10, University of Economics in Katowice.

Porada V., *Teoritecky rozbor policejni informace, situace,a identifikace policejni cinnosti,* Praha, „Bezpecnostni teorie a praxe", Sbornik Policejni akademie CR, 2003.

Potoczek A., *Bezpieczeństwo jako obszar zarządzania jednostką terytorialną*, JIW, Toruń 2018.

Potoczek A., *Założenia budowania systemu odporności jednostek terytorialnych na zagrożenia cywilizacyjne i zmiany klimatyczne*, Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Salutaris", Kolegium Jagiellońskie TSW w Toruniu, 2020.

Sak P., *Bezpecnostniveda–dusledekdo vyvojecivilizace*, Praha, European Police Science and Research, Conference, 2004.

Siemaszko A., *Granice tolerancji*, PWN, Warszawa 1993.

Sienkiewicz-Małyjurek K., *Zarządzanie bezpieczeństwem publicznym w samorządzie lokalnym-istota i inicjatywy,* Organizacja i Zarządzanie, 2011, nr 1.

Sosnowski SA., *Rozwój społeczności lokalnych u schyłku XX wieku*, [w:] R.B. Woźniak (red.) *Społeczności lokalne w perspektywie integracji europejskiej.* Koszalin, 2000.

Tatarczuk C., *Bezpieczeństwo – potrzeba nadrzędna codziennie*, [w:] *Bezpieczeństwo w administracji i biznesie,* M. Grzybowski, J. Tomaszewski (red.), WSAiB, Gdynia 2007.

Zięba R., *Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego*, Wyd. Nauk. Scholar, Warszawa 2004.

SECURITY ISSUES LOCAL – PUBLIC ADMINISTRATION TASKS AND SOCIAL CONDITIONS

Abstract: Modern public administration undertakes activities in the area of broadly understood security, related to the process of local and regional development, building competitive advantage, creating access to public services, ensuring the quality of life of residents and protecting and shaping the environment. From the point of view of social needs, public safety is an element of public management and is associated with the provision of specific public services as well as shaping the level of quality of life. The role of local authorities in managing public safety is to plan and coordinate the activities of a number of organizations and institutions. Taking on new challenges and implementing undertaken tasks within the framework of social partnership becomes extremely important here.

Keywords: local government, administration, management, safety, planning, partnership, local community